

Irányi Dezső: PÓSA LAJOS

Annak az írónak, kiról és akinek legújabb munkájáról az alábbiakban szó leend, alighanem Üdvöskéje van, kapván azt a múzsától a szokásos csók mellé, melyet homlokára lehelt e szép asszony, kinek a mi írónk különös kedvence.

Pósa Lajosról van szó, kinek nevét azon alkalomból, hogy „Dalaim” című legújabb munkája megjelent, tárcámnak címéül felírtam és ő azon szerencsés poéta, kit a múzsa kegyeivel halmozott el és kinek ezen felül még alighanem Üdvöskéje is van.

Mert olyan sokoldalú költőt, mint írónk, hamarosan alig tudunk a magyar irodalomban, különösen olyat, ki a különböző költői műfajokat annyi szerencsével és egyforma sikeres eredménnyel kezelné, mint Pósa Lajos.

Csak egy az, ami mégis átvonul Pósa költészetének minden rétegén, és ez a népies hang, és az ezzel járó tiszta, magyaros irály.

Azért nevezte el Pósa Lajos múzsáját egyik bírálója falusi születésnek, korántsem akarván ezzel kisebbiteni azt, sőt inkább jelezni kívánta vele, hogy honnan merít, milyen modorban szokott írni költőnk.

A kötet, mely „Dalaim” címen legutóbb Szegeden megjelent, ismét arról tesz tanúbizonyságot, hogy – Pózával tulajdonképpen sohasem vagyunk tisztában. Ma kapunk tőle egy rakás aranyos apró történetet, balladákat vagy románcokat. Holnap már ott gügyög a mi aranyos Pósa Lajosunk a gyermekszobában és ébreszti a kisdedeket dallal, altatja őket pillangós álom mesékkel és elringatja őket a legkedvesebb bölcsődalokkal. Aztán ismét jönnek lírai költemények, majd humoros elbeszélő versek és történetek és ismét gyermekdalok. Így mulattatja Pósa költészete az öregeket és ifjakat egyaránt és épp oly szép nyelven beszél a galambősz hajnak, az ifjúságnak és a szösze gyermekeknek.

Most, íme, ismét megjelent Pósa munkája a láthatáron, daloló lányka képében, kinek hajában, keblén, ruháján csupa virág látszik, arcán pedig öröm és mosoly, kezében pedig egy kosár – teli illatos virággal.

E virágok Pósa dalai, melyek, valamint amazok a mezőn, Pósa szívében fakadnak emezek, és hogy legyen részünk benne, juttat belőle s mi szívesen fogadjuk e virágokat, mert tudjuk, hogy örömet, élvezetet szereznek nekünk, annyival inkább, mert nem hervadandó, múló virágok ezek, hanem olyanok, mint a téli zöld, megtartják frissességüket és annál frissebbek, szebbek lesznek, minél több kézen fordulnak meg.

És Pósa „Dalai” el is fognak terjedni. Néhányat közülük már szerte énekelnek az országban, sokat megzenésítettek, s most, hogy egy csomóban százat ad belőlük, elterjednek azok mihamar, és széles körben teszik ismertté írójuk nevét, mely már úgymint ismert minden magyar irodalomkedvelő előtt.

A „Dalaim” Pósanak 11. kötete már, és e szám is mutatja, hogy költőnk olvasott író, kinek művei sokáig nem szoktak heverni a könyvkereskedők polcain.

Pósanak az Üdvöskéje sok jó dolgot szokott tanácsolni. A többek között azt is, hogy olyan dolgokkal lépjen fel, minővel más poéták nem igen szoktak megbirkózni. És csakugyan, ha Pósa kötetet ad ki, az az újság [értsd: újdonság - *kmj*] bizonyos ingerével hat és lep meg.

Íme, most tisztán egy kötet dalt adott ki, és ezzel ismét meglepett bennünket. Költők, vaskos köteteikbe alig két-három dalt szoktak felvenni, s íme, Pósa most egyszerre 100 dalt ad kezünkbe egy kötetben.

A dalokat Pósa, ha jól emlékszem, nem először kultiválja most. Írói pályája kezdetén dalokkal lépett fel, melyeken a Petőfi kultuszának íze érzett és akkor tán azért nem is ért el velük hatást. Bezzeg más eredményeket ér el ezekkel a dalokkal, melynek kötetét, ím, kezemben tartom, és úgy érzem magam, olvasva azt, mintha virágos kertben járnék és ama szép virágos lánnyal találkoznam és beszélnek vele, vagy hallgatnám, amikor dalol:

Balog partján van egy falu,
Abba van egy arany kapu,
Arany kapu, gyöngypalota,
Vágyik az én szívem oda.

Áldd meg isten azt a falut,
A ragyogó arany kaput,
Arany kaput, gyöngypalotát,
Áldd meg isten a lakosát.

Azután hallom és megrezdül szívem a gyönyörű kis elégikus hangulatú dalon:

Boldogtalan vagy,
Én is az vagyok,
Hallgatsz felőle,
Én is hallgatok.

Olvadjon eggyé
Bánatos szívünk,
Kétannyi búval
Boldogok leszünk.

Ugyane hang vonul keresztül a kötet egyik legszebb dalán, mely így szól:

Beírtam nevedet
Százszor a homokba:
A szél eltörölte,
Az eső elmosta.

Beírtam nevedet
Egyszer a szívembe:
Vihar se tépi ki,
Tenger se mossa le.

Szívem porát a szél
Síromról ha hordja:
Örökké él neved
A szállingó porba!

Egészen népies észjárásra vall, és népies modorban van írva ez a kis ügyes dal:

Nem vagyok én király,
De te királyné vagy,
Az egész világon
A legislegszebb vagy.

Jaj de félek rózsám,
Hogy a király meglát.
S fejedre illeszti
Az arany koronát.

A népdal minden kellékével bír ez a kis költemény is:

Gerle madár az én lelkem,
Lombos erdő a szerelmem,
Gerle madár turbékolgat,
Lombos erdő rája hallgat.

Tisza-Duna az én lelkem,
Gyöngyös tenger a szerelmem,
Tisza-Duna megy sietve,
A ragyogó nagy tengerbe.

Virágos föld az én lelkem,
Lángoló nap a szerelmem,
Virágos föld forog-forog,
Lángoló nap rámosolyog.

Egyike a legszebb műdaloknak a „Száll az idő” kezdetű:

Száll az idő, sebesen száll, elsiet,
Minden óra elragad egy örömet.
Sodorja a legszebb tündérvilágot,
Mint a folyó a vízbe hullt virágot.

Áll meg idő, ne szállj olyan sebesen,
Hisz én boldog nem voltam még sohasem.
Csak addig várj, míg ez a lány enyém lesz,
Míg a szíve ide forr a szívemhez.

Ne csalj, ne csalj, teljesedj be reményem,
Hisz én egy kis kunyhóval is beérem.
Csak ahol a galambommal megférek,
S eresz alatt fészke van a fecskének.

Egy másik műdalból szintén ideírok két versszakot:

Habra hab siet, hervad a liget,
Nyílik a sír –
Egy bús harangszót hallok örökké,
Úgy sír, úgy sír!
Isten veled már, szép ifjúságom,
Arany korom!
Pusztá szívemet hulló rózsáddal
Betakarom.

Ciprusok közé temetőbe
Ki-kijárok.
Kalapom mellé tűzők egy-két szál
Sírvirágot.
Ki tudja, kinek álma mosolyog
Bokrétámban?
De tudom azt, hogy boldogtalanabb
Nem volt nálam.

A mutatványok közé ide iktatom ezt a szép kis dalt is, amelyben csak úgy lüktet a népies ritmus és hang:

Mikor ez a szóke kis lány született,
A jó isten örömébe nevetett,
Szép szivárvány ragyogott fel keleten,
Én teremtőm, de nagyon is szeretem.

Azt a kis lányt gyöngyharmatba fürdették,
Bölcsőjében az angyalok rengették,
Égi dallal altatgatták szeliden,
Én teremtőm, de nagyon is szeretem.

Ez a kis lány, ha kimegy az utcára,
Ezer áldás, sóhajtás száll utána.
A lelkemmel én is mindig követem,
Én teremtőm, de nagyon is szeretem.

Ezeket, amelyeket itt mutatványul közöltem, a kötetből csak úgy hamarosan szedtem ki, bár szeretném, ha közönségünk mind a százzal megismerkednék, melyeknek annál inkább nagy a becsük, mert nem utánezatai a népdaloknak, bár dalokat írva, bajos kikerülni egy kis reminiscenciát. Ha van is dalok soraiban egy-két nem oda való, vagy nehézkes, fel sem tűnik és nem rontja el értékét a kis kötetnek, mely dalköltészeti irodalmunknak egyik gyöngyét fogja képezni bizonyára.

In: *Vásárhely és Vidéke 1887. augusztus 11.* * [I. D. betűjelöléssel]

Irányi Dezső (1858 – 1900) hírlapíró, novellista, 1897-től törvényszéki bíró Szegeden.

* Ugyanez a szám közli Pósa *Búcsú Vásárhelytől* c. versét. A költő – Wilhelm Andor ügyvéd vendégeként – több napot töltött Hódmezővásárhelyen. Feltehetően ekkor (esetleg 1888. májusi látogatása idején) született egyik legismertebb verse, a *Vásárhelyi sétatéren* is – KMJ.